

Universul poetic al operei poetului Nichita Stanescu-a patra parte

Parodia si intertextualitatea sunt doua dintre componentele de baza ale poeziei sale ludice. Poetul parodiaza o formula stilistica larga. Textul parodic, situat la granita dintre gluma si gravitate, are statutul unei "traduceri" libere, in limba poeziei sale, fara malitie si tara intentii caricaturale, a tipului de texte vizat.

Alternanta atitudinilor - cele grave si cele ludice, cele de tristete si cele de fericire inexplicabila etc - se circumscrie dramaticii inconsecvente baroce pricinuita, in primul rand, de fundamentala dualitate a sufletului. Oscilatiile si alternantele baroce ale starilor afecteaza insasi atitudinea fata de cuvinte. Poetul oscileaza intre neincrederea si increderea patetica in virtutile cuvintelor. Neincrederea in cuvinte este generata de constatarea ca poezia, ca "vorbire" despre o stare de spirit, nu se poate constitui, din pricina functiei referentiale a cuvintelor, intr-o oglinda fidela respectivei stari fiintiale. Trecerea de la una la alta este la fel de "degradanta" cum este trecerea de la a fi la mythos si de la mythos la logos sau la fabula. Afirmand ca "Matematica s-o fi scriind cu cifre I dar poezia nu se scrie cu cuvinte", poetul discrediteaza cuvintele care, prin statutul lor referential, se aseamana intru totul cifrelor. Apelul ia necuvant este impus, asadar, de nemulțumirea poetului in ceea ce priveste neputinta cuvintelor de a sluji poezia ca stare a fiintei, in dependenta lor de propria semnificatie si de regulile coercitive ale gramaticii.

Cea de a treia etapa a poeziei lui Nichita Stanescu incepe cu Epica magna, care marcheaza momentul "in care poezia isi va schimba numele din poezie in "epica", intelegand prin poezie exaltarea legii, iar prin epica "exaltarea intamplarii" (Ioana Em. Petrescu). Observatia Ioanei Em Pe-trescu se intemeiaza pe speculatiile "teoretice" ale lui Nichita Stanescu despre lege si eroare, speculatii potrivit carora eroarea, ca expresie a intamplarii, este indepartarea de lege si se intruchipeaza vital prin durere, asa cum "un os rupt, adica un os in afara legilor de os, adica in eroare, provoaca organismului din care se compune durere pana la urlet" (Durerea ca forma a erorii, in Fiziologia poeziei). Mutatiile din acest volum, in care preferinta poetului pentru o poezie similo-conceptuala, in cadrul careia voluptatea rostirii, a imitarii discursului filosofic trece inaintea emotiei lirice (Stefan Aug. Doinas, Lectura poeziei), sunt anticipate de anumite poezii din Dreptul la timp, Laus Ptolemaei, Necuvintele sau Maretia frigului.

In noua etapa, dispozitia ludica dispare aproape in intregime, iar starea de inspiratie cedeaza locul unor ample desfasurari cerebrale ale discursului si chiar unui scepticism rational specific poetilor baroci.